C/2026/3314

18.6.2026

NÕUKOGU SOOVITUS,

12. juuni 2026,

millega lubatakse Hispaanial määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine)

(C/2026/3314)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 ([1]), eriti selle artiklit 26,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta, muudetud määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta ([2]) ning muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Sellega edendatakse riikide isevastutust ning keskendutakse keskpikale perspektiivile ja nõuete tulemuslikule ja sidusale täitmisele.

(2) Määruse (EL) 2024/1263 artikli 17 lõike 1, artikli 19 või artikli 20 kohaselt nõukogu soovituses kehtestatud netokulude maksimaalsed kasvumäärad toimivad iga liikmesriigi iga-aastase eelarvejärelevalve ühtse tegevusnäitajana ja on uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element. Kõnealuse nõukogu soovituse kohaste netokulude maksimaalsete kasvumääradega kehtestatakse nelja- või viieaastane eelarvepiirang, mis põhineb nelja-aastasel kohandamisperioodil, millele võib lisanduda veel kuni kolm aastat.

(3) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 26 on raamistikus ette nähtud paindlikkus reeglite kohaldamisel, kui esineb liikmesriikide kontrolli alt väljas olevaid erandlikke asjaolusid, mis avaldavad suurt mõju riigi rahandusele. Sellisel juhul võib nõukogu liikmesriigi taotlusel ja komisjoni analüüsil põhineva soovituse alusel nelja nädala jooksul alates komisjoni soovituse esitamisest vastu võtta soovituse, mis võimaldab liikmesriigil nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda, kui: i) esineb liikmesriigi kontrolli alt väljas olevaid erandlikke asjaolusid, ii) nendel asjaoludel on suur mõju asjaomase liikmesriigi rahandusele ning iii) selline kõrvalekalle ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Kõrvalekalde kestuse määrab kindlaks nõukogu.

(4) 10. ja 11. märtsil 2022 Versailles's kohtunud riigipead ja valitsusjuhid võtsid Venemaa Ukraina-vastase sõjalise agressiooni tõttu kohustuse suurendada Euroopa kaitsevõimet. Neid eesmärke korrati dokumendis „Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass“. Euroopa Ülemkogu tervitas oma 6. märtsi 2025. aasta järeldustes Euroopa kaitse kohta komisjoni kavatsust soovitada võtta kohene meede ehk aktiveerida koordineeritult stabiilsuse ja kasvu pakti kohane riikide vabastusklausel.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).
([3]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

(5) Komisjon kutsus oma 19. märtsi 2025. aasta teatises ([4]) kõiki liikmesriike üles kasutama riikide vabastusklausliga ette nähtud paindlikkust koordineeritud viisil, et maksimeerida mõju ELi kaitsevõimele. Vabastusklausliga ette nähtud paindlikkuse eesmärk on hõlbustada üleminekut suurematele kaitsekulutustele, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikal perioodil. Komisjoni teatise kohaselt võimaldaks riikide vabastusklausli aktiveerimine liikmesriikidel kalduda kõrvale netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, mille nõukogu on kehtestanud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade heakskiitmisel või ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse raames korrigeeriva kava kehtestamisel niivõrd, kui selline kõrvalekaldumine on põhjendatud kaitsekulutuste suurenemisega võrreldes võrdlusaastaga ning kui netokulude maksimaalseid kasvumäärasid ületav kõrvalekalle aastas ei ole 2028. aastani suurem kui 1,5 % SKPst. Selle summa ületamise korral hinnatakse nõuetele vastavust tavapärasel viisil. Maksimummäär on vajalik selle tagamiseks, et riikide rahanduse jätkusuutlikkus ei satuks ohtu, ent samal ajal saaksid kõik liikmesriigid kõnealust paindlikkust kasutada, kui nad oma kaitsekulutusi suurendavad. Täpsed summad määratakse kindlaks siis, kui eelarve täitmise andmed on kättesaadavad, tagamaks, et täiendavat paindlikkust kasutatakse üksnes ettenähtud eesmärgil.

(6) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitusega ([5]) kiideti heaks Hispaania netokulude kava.

(7) 13. aprillil 2026 esitas Hispaania nõukogule ja komisjonile taotluse, et tema suhtes aktiveeritaks riikide vabastusklausel.

(8) Hispaania rõhutas oma taotluses Venemaa jätkuva Ukraina-vastase agressioonisõja tagajärgi, mille tõttu ta peab oma kaitsekulutusi märkimisväärselt suurendama. Tegemist on erandlike asjaoludega, mis ei ole liikmesriigi kontrolli all. Lisaks rõhutas Hispaania, et Euroopa peab muutuma suveräänsemaks, vastutama ise oma kaitse ja julgeoleku eest ning olema paremini ette valmistatud, et tegutseda ja tulla iseseisvalt toime vahetute ja tulevaste katsumuste ja ohtudega. Hispaania juhtis tähelepanu ka sellele, et 2025. aastal rakendati riigis kiiresti julgeoleku- ja kaitsevaldkonna tööstus- ja tehnoloogiakava, mis keskendus relvajõudude varustuse ajakohastamisele ja uue tehnoloogia väljatöötamisele. Seetõttu taotleb Hispaania riikide vabastusklausli aktiveerimist ajavahemikuks 2025–2028 sarnaselt teiste liikmesriikidega, kelle suhtes nõukogu on riikide vabastusklausli juba kaitse eesmärgil aktiveerinud.

(9) Oma taotluses esitas Hispaania andmed kuni 2025. aastani tehtud kaitsekulutuste kogusumma kohta (tabel 1). Lisaks väljendas Hispaania oma kavatsust teha kaitse- ja julgeolekukulutusi tasemel, mis on kooskõlas NATO järgnevateks aastateks seatud võime-eesmärkide saavutamisega. Kaitsekulutuste suurenemisel on seega tugev mõju Hispaania rahandusele.

Tabel 1. Hispaania kaitsekulutused kokku

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 a	2025 b
Valitsemissektori kaitsekulutused kokku (% SKPst)	0,9	1,1	0,9	0,9	1,0

Allikas: a: Eurostat; b: teave, mille Hispaania on esitanud nõukogule ja komisjonile.

(10) Hispaania hinnangul on tema kaitsekulutuste kogusumma suhe SKPsse alates 2024. aastast kuni 2025. aastani suurenenud 0,1 protsendipunkti ning seega see omalt poolt halvendab valitsemissektori eelarvepositsiooni ja suurendab valitsemissektori võlga.

([4]) Komisjoni 19. märtsi 2025. aasta teatis C(2025) 2000 final.

([5]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Hispaania riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/643, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/643/oj).

(11) Kui muud tingimused jäävad samaks, toovad suurenenud kulutused riikide vabastusklausliga hõlmatud perioodil selle perioodi lõpuks kaasa valitsemissektori võla suurenemise ja suurema eelarvepuudujäägi. Komisjoni esialgsed prognoosid ühes eeldusega, et käesoleva soovitusega lubatud valitsemissektori kulude suurendamine on 2028. aastaks lineaarselt täielikult ellu viidud, osutavad sellele, et eelarvepuudujäägi suhe SKPsse ja valitsemissektori võla suhe SKPsse on 2028. aastal vastavalt 1,1 protsendipunkti ja 1,5 protsendipunkti suurem kui juhul, kui netokulud suureneksid kooskõlas nõukogu soovituses C/2025/643 sätestatud kavaga. Selleks oleks tõenäoliselt vaja teha pärast riikide vabastusklausli aktiveerituse perioodi täiendavaid eelarvekohandusi, et täita eelarveraamistiku nõudeid, sealhulgas tagada, et võla suhe SKPsse viiakse või jääb usutavasse langustrendi või see jääb keskpika perioodi jooksul mõistlikule tasemele allapoole 60 % SKPst ning et eelarvepuudujääk jääb või viiakse allapoole 3 % SKPst ja see püsib keskpikas perspektiivis nimetatud kontrollväärtusest allpool. Hispaania tunnistab, et tulevikus võib struktuurselt suuremate kaitsekulutuste tõttu vaja minna poliitikameetmeid, mille abil säilitada keskpikal perioodil riigi rahanduse jätkusuutlikkus ja vastavus eelarvereeglitele. Riikide vabastusklausli aktiveerimisest tingitud eelarvepuudujäägi ja võla tasemete prognoositud piiratud kasv ning Hispaania kohustus teha järgmises kavas vajalik kohandus kõikide eelarveraamistiku nõuete täitmiseks tagavad riigi rahanduse jätkusuutlikkuse säilimise keskpikal perioodil.

(12) Valitsemissektori kaitsekulutuste andmeid koostavad ja avaldavad riiklikud statistikaasutused ja Eurostat kooskõlas rahvusvahelise valitsemisfunktsioonide klassifikaatoriga (COFOG) ([6]) Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi (ESA2010) ([7]) raamistikus. Need andmed on asjakohased hindamaks kaitsekulutuste mõju valitsemissektori eelarve puudujäägile, võlale ja netokuludele ning nendega seotud kontseptsioonidele. Eurostat näeb tihedas koostöös riikide statistikaasutustega ette andmekogumise protsessi. Lähtepunktiks peaksid olema COFOGi kaitsekategooriad, kuid arvesse tuleks võtta ka NATO kasutatavat määratlust ja säilitada võimalus võtta arvesse ebakõlasid, mis võivad tuleneda asjaomaste iga-aastase aruandluse süsteemide erinevustest. Andmekogumise protsess tuleb viia kooskõlla aruandlusnõuetega, mis on kehtestatud nõukogu määrusega (EÜ) nr 479/2009 ([8]).

(13) On võimalik, et tarned, mis on mõne riikide vabastusklausli aktiveerituse perioodil sõlmitud sõjalise varustuse lepinguga ette nähtud, toimuvad hiljem ning mõjutavad riigi rahandust seega alles pärast klausli aktiveerituse perioodi. Et seda võimalust arvesse võtta, tuleks riikide vabastusklausli alusel võimaldatavat paindlikkust kohaldada ka hilisema tarnega seotud kaitsekulutuste suhtes, tingimusel et vastavad lepingud on allkirjastatud klausli aktiveerituse perioodil ning asjaomased kaitsekulutused ei ületa eespool nimetatud ülemmäära.

(14) Selliste kulutuste suhtes, mida rahastatakse laenudega, mis antakse nõukogu 27. mai 2025. aasta määruse (EL) 2025/1106 alusel (millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“) ([9]), hakkaks eespool osutatud paindlikkus kehtima automaatselt. Selleks tuleks liikmesriikidel teatada Eurostatile kõigist kaitsekulutustest, mis on tehtud SAFE-rahastamisvahendi raames määruses (EL) 2025/1106 määratletud kategooriates „kaitseotstarbelised tooted“ ja „muud kaitse eesmärgil kasutatavad tooted“.

(15) Käesoleva soovitusega ei muudeta valitsemissektori eelarve puudujäägi, võla ja netokulude määratlusi ega nendega seotud kontseptsioone. Nendel kontseptsioonidel põhinevad andmed peab Hispaania koostama ja esitama kooskõlas määrusega (EL) 2024/1263, määrusega (EÜ) nr 479/2009 ja määrusega (EL) nr 549/2013,

SOOVITAB JÄRGMIST:

1. Ajavahemikul 2025–2028 on Hispaanial lubatud nõukogu soovituses C/2025/643 sätestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada niivõrd, kui neid maksimaalseid kasvumäärasid ületavad netokulud ei ole suuremad:

   i) kui kaitsekulutuste suurenemine protsendina SKPst alates 2024. aastast,

([6]) Käsiraamat „Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG)“, 2019. aasta väljaanne.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 549/2013 Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta (ELT L 174, 26.6.2013, lk 1).

([8]) Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 479/2009 Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolli kohaldamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 1).

([9]) Nõukogu 27. mai 2025. aasta määrus (EL) 2025/1106, millega luuakse rahastamisvahend „Euroopa julgeolekumeetmed (SAFE) Euroopa kaitsetööstuse tugevdamiseks“ (ELT L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

ii) tingimusel et netokulude maksimaalseid kasvumäärasid ületav kõrvalekalle ei ole suurem kui 1,5 % SKPst.

2. 2028. aastale järgnevatel aastatel võib Hispaania endiselt määruse (EL) 2024/1263 artiklite 17, 19 või 20 kohases nõukogu soovituses kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada niivõrd, kui neid maksimaalseid kasvumäärasid ületavad netokulud on seotud kaitseotstarbelise varustuse tarne lepingutega, mis on sõlmitud enne 2028. aasta lõppu, ega ületa eespool nimetatud üldist ülemmäära.

3. Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 lõikega 7 ei kirjendata käesoleva soovituse alusel lubatud kõrvalekaldeid nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest Hispaania kontrollikontol deebetina.

4. Selleks et tagada lisakulutuste korrektne kirjendamine, peab Hispaania esitama andmed tegelike ja kavandatud kaitsekulutuste (COFOGi jagu 02) (sealhulgas kaitseinvesteeringute (COFOGi jagu 02 P.51)) kogusummade ning COFOG-02 alt välja jäävatest SAFE-laenudest rahastatavate kulutuste kohta:

   a) aastate T-4, T-3, T-2 ja T-1 (aasta T on jooksev aasta) kohta komisjonile (Eurostatile) määruse (EÜ) nr 479/2009 kohaselt esitatavates aruannetes;

   b) aastate 2021 kuni T (jooksev aasta) kohta määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõike 1 ja artikli 15 ning artikli 21 lõike 1 kohaselt esitatavates riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes;

   c) aastate T (jooksev aasta) ja T+1 kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 472/2013 ([10]) kohaselt eelarvekavades.

Käesolev soovitus on adresseeritud Hispaania Kuningriigile.

Luxembourg, 12. juuni 2026

Nõukogu nimel

eesistuja

M. KERAVNOS

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 472/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).